

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

ORTAOKUL HUKUK VE ADALET DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

2026

İÇİNDEKİLER

1. HUKUK VE ADALET DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	2
1.1. HUKUK VE ADALET DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI	2
1.2. HUKUK VE ADALET DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR	3
1.2.1. Alan Becerileri, Kavramsal Beceriler ve Eğilimler	4
1.2.2. Programlar Arası Bileşenler (Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri, Değerler, Okuryazarlık Becerileri)	4
1.2.3. İçerik Çerçevesi	5
1.2.4. Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)	5
1.2.5. Öğrenme-Öğretme Yaşantıları	5
1.2.6. Farklılaştırma	6
1.3. HUKUK VE ADALET DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMA, ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOSU	7
1.4. HUKUK VE ADALET DERS KİTABI FORMA SAYILARI VE KİTAP EBADI	8
1.5. HUKUK VE ADALET DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	8
2. HUKUK VE ADALET DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN TEMALAR	11

1. HUKUK VE ADALET DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1.1. HUKUK VE ADALET DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI

Hukuk ve Adalet Dersi Öğretim Programı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni esas alınarak hazırlanmıştır. Program, öğrencilerin öncelikle birey olarak adalet, hak, özgürlük ve sorumluluk bilinci geliştirmelerini; daha sonra bu anlayışı aile, okul ve toplum yaşamına yansıtmasını esas almaktadır.

Programın temel yaklaşımı; öğrencilerin hukukun üstünlüğünü ve hukuk devleti ilkesini benimseyen, adaletli davranmayı yaşam biçimi hâline getiren, hak ve sorumlulukları arasında denge kurabilen, demokratik değerlere bağlı ve etkin vatandaşlar olarak yetişmelerini desteklemektir. Bu doğrultuda öğrencilerin hukuki olay ve durumları günlük yaşamla ilişkilendirerek değerlendirebilmeleri, farklı bakış açılarını dikkate alabilmeleri ve karşılaştıkları sorunlara hukuki çözüm yolları geliştirebilmeleri amaçlanmaktadır.

Öğrenme-öğretme yaşantıları; öğrencilerin yakın çevrelerinden ve günlük yaşamdan hareketle hukuk ve adaletle ilgili durumları incelemelerine, sorgulamalarına, farklı görüşleri değerlendirmelerine ve etkin vatandaşlık bilinci geliştirmelerine imkân verecek şekilde yapılandırılmıştır. Süreç boyunca deneyim temelli, etkileşimli, beceri odaklı ve öğrenci merkezli uygulamalara yer verilmiştir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri doğrultusunda hazırlanan Hukuk ve Adalet Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

- Hak, sorumluluk, özgürlük, adalet ve hukukla ilgili temel kavramları açıklamaları,
- Haklarını kullanırken başkalarının hak ve özgürlüklerine saygı göstermenin önemini fark etmeleri,
- Çocuk haklarını tanımaları, bu hakların korunmasının önemini kavramaları ve hak ihlali durumlarında uygun hak arama yollarını bilmeleri,
- Günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri hukuki sorunlarda uygun çözüm yollarını ve başvurulabilecek kurumları tanımaları,
- Yargı sisteminde yer alan temel kurumlar ile bu kurumlarda görev yapan mesleklerin görevlerini ve aralarındaki ilişkiyi açıklayabilmeleri,
- Uyuşmazlıkların çözümünde uzlaşma, arabuluculuk, yargı ve diğer hukuki çözüm yollarının kullanım alanlarını ayırt edebilmeleri,
- Hukukun birey, toplum ve devlet açısından önemini örnekler üzerinden açıklayabilmeleri,
- Okul, aile ve sosyal yaşamda haklarını hukuka uygun yollarla arama ve sorumluluklarını yerine getirme konusunda bilinç geliştirmeleri,
- Dijital ortamlarda ve yapay zekâ araçlarının kullanımında etik ve hukuki sorumlulukların farkına varmaları,
- Küreselleşme, ekonomi ve toplumsal yaşamla ilgili hukuki konuları günlük yaşam örnekleriyle ilişkilendirebilmeleri,
- Adalet, duyarlılık, dürüstlük, estetik, mahremiyet, merhamet, özgürlük, sabır, saygı, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik ve yardımseverlik değerlerinin bireysel ve toplumsal yaşam açısından önemini kavramaları,
- Yazılı, görsel ve dijital kaynaklardan elde ettikleri bilgileri kullanarak hukuki konulara ilişkin görüşlerini sözlü, yazılı veya görsel ürünlerle ifade edebilmeleri beklenmektedir.

Program; öğrenci merkezli öğretim strateji ve yöntemlerini, süreç odaklı ölçme ve değerlendirme uygulamalarını, okul içi ve okul dışı öğrenme deneyimlerini bir bütün olarak ele almaktadır. Böylece öğrencilerin hukuk ve adalet bilincini günlük yaşamlarında etkin biçimde kullanabilen, haklarını bilen ve sorumluluklarını yerine getiren bireyler olarak yetişmeleri hedeflenmektedir.

1.2. HUKUK VE ADALET DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

1. Hukuk ve Adalet Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin hukuk ve adaletle ilgili temel bilgi, beceri ve değerleri kazanmalarını hedefler. Program; "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni" ilkeleri doğrultusunda hazırlanmış olup dersin planlanması, öğrenme-öğretme uygulamaları, ölçme ve değerlendirme süreçleri ve materyal tasarımı bu modelin bileşenleri dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir. Türkçenin doğru ve etkili kullanılmasına, söz varlığı ve dil becerilerinin geliştirilmesine özen gösterilmelidir.
2. Ders sürecinde öğrencilerin etkin katılımı sağlanmalı; düşüncelerini özgürce ifade edebilecekleri, sosyal-duygusal becerilerinin desteklendiği, güvenli ve olumlu bir öğrenme ortamı oluşturulmalıdır.
3. Araştırma, inceleme, sorgulama gibi bilimsel süreçler; disiplinler arası ve bağlam temelli bir yaklaşımla planlanarak yürütülmelidir.
4. Temaların işleniş sırası ve derslere ayrılan süreler, öğretim programında belirtilmiştir. Ancak zümre öğretmenleri tarafından dersler planlanırken öğrencilerin öğrenme düzeyleri ve çevresel şartlar dikkate alınmalıdır.
5. Hukuk ve adalet dersi, ortaokul kademesinde seçilebilen bir derstir. Bu nedenle öğrenme alanları ve öğrenme çıktıları, ilgili sınıf seviyeleri için ortak olarak yapılandırılmıştır. Ders, farklı okul türlerinde haftada 1(bir) saat olarak da okutulmaktadır. Haftalık ders saati farklılaşmasına bağlı olarak öğrenme çıktılarının ele alınma kapsamı değişmekle birlikte, öğrenme-öğretme uygulamaları ortaktır. Haftada 1 ders saatlik uygulamada belirtilen öğrenme çıktıları, haftada 2 ders saatlik uygulamada ise temadaki öğrenme çıktılarının tamamı ele alınır. 1 ders saatlik uygulamada doğrudan ele alınmayan öğrenme çıktıları bağımsız olarak işlenmez ve değerlendirilmez. Ancak doğrudan ele alınan öğrenme çıktılarının anlaşılmasını destekleyen temel kavram ve içeriklere ders kitabında ilgili konu bağlamında kısaca yer verilebilir.
6. Programda yer alan sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerileri dersin anlamlı bir parçası hâline getirilmelidir. Bu alanlar notla değerlendirilmemeli, uygun ölçme ve değerlendirme yöntemleriyle öğrencilerin gelişimleri takip edilmelidir.
7. Dersin öğrenme-öğretme uygulamaları, öğrencilerin bütüncül bir bakış açısı kazanmalarını ve öğrenmelerinin kalıcı olmasını sağlayacak biçimde tasarlanmalıdır. Farklı öğretim stratejileri, disiplinler arası ilişkileri görmeyi kolaylaştıran etkinlikler ve bütünleşik beceriler; ders içeriğiyle uyumlu olarak kullanılmalıdır.
8. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri ve öğrenme biçimleri dikkate alınarak öğrenme çıktılarıyla tutarlı, farklı öğretim materyalleri hazırlanmalıdır. Materyal geliştirme sürecinde zümre öğretmenleri ve diğer branş öğretmenleriyle iş birliği yapılmalıdır. Bu süreçte öğretmen, öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak uygun materyalleri seçmeli, geliştirmeli ve etkili biçimde kullanılmalıdır.
9. Öğrencilerin süreç boyunca ortaya koyacakları öğrenme kanıtları, öğrenci merkezli bir yaklaşımla çeşitlendirilmelidir. Bilgi ve becerileri ölçmek amacıyla ilgi çekici, günlük yaşamla bağlantılı ve öğrencilerin yakın çevresinde karşılaşılabileceği durumları içeren görevler verilmelidir. Geri bildirimler zamanında, motive edici ve yargılayıcı olmayan bir şekilde sunulmalıdır.
10. Ders kitaplarında bulunmayan ancak farklılaştırma kılavuzunda yer alan içerikler e-içerik olarak sunulabilir. Zenginleştirme ve destekleme uygulamaları, öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak planlanmalıdır. Bu süreçte öğretmen, öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve hazırbulunuşluk düzeylerini dikkate alarak uygun zenginleştirme ve destekleme uygulamalarını planlamalı ve uygulamalıdır.
11. Derslerde hukuk ve adalet alanına katkıda bulunmuş tarihî kişilere vurgu yapılmalıdır. Bu şahsiyetlerin ilgili alana katkıları ve ortaya koydukları eserler ön plana çıkarılmalıdır.
12. Programda yer alan öğrenme çıktıları, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer alan beceriler ve bunlarla ilişkili süreç bileşenleri baz alınarak yazılmıştır. Bu modelde öğrenme çıktısına temel oluşturan kavramsal beceriler ve alan becerilerinin süreç bileşenlerinde uyarlamalar yapılabilmektedir. Bu bağlamda öğrenme çıktısındaki "mantıksal temellendirme yapmak" ifadesi süreç bileşenlerinde "gereçekler sunar", "sentezleme" ifadesi ise "özgün bir ürün oluşturur" biçiminde yakın anlamlı ifadelerle kullanılmıştır.
13. Programda yer alan temel kabuller kesinlik ifade etmekte, ön değerlendirme ve köprü kurma bölümleri ise Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli yapısı gereğince esnek bir anlayışla düzenlenmektedir. Bu bölümlerin öğrenme-öğretme uygulamaları sürecinde etkin bir biçimde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Uygulamaya ilişkin esneklik, öğrenme çıktıları esas alınarak öğretmenin değerlendirmesine bırakılmaktadır.

1.2.1. Alan Becerileri, Kavramsal Beceriler ve Eğilimler

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yerli ve yabancı literatür, alanın özgün yapısı ve çağın gereklilikleri dikkate alınarak 21. yüzyıl becerileriyle güçlü ilişkiler kuran alan becerileri ve kavramsal beceriler belirlenmiştir. Hukuk ve Adalet Dersi Öğretim Programı'nda öğrencilerin hukuki olay ve durumları güvenilir bilgi ve kanıtlar doğrultusunda değerlendirebilmelerini destekleyecek alan becerilerine yer verilmiştir.

Programda yer alan kavramsal beceriler ise öğrencilerin hak, özgürlük, sorumluluk, adalet ve hukukla ilgili konuları farklı yönleriyle değerlendirmelerini, hukuki olaylar arasında ilişki kurmalarını, karşılaştıkları sorunlara çözüm üretmelerini ve ulaştıkları sonuçları gerekçelendirmelerini desteklemektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin "Yetkin ve Erdemli İnsan" profilini merkeze alan bütüncül yaklaşımı doğrultusunda bu beceriler, öğrencilerin hukuk okuryazarlığı geliştirmelerine, hukuki sorunları kanıta dayalı olarak değerlendirmelerine ve günlük yaşamlarında hukuka uygun kararlar almalarına katkı sağlamaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde hazırlanan Hukuk ve Adalet Dersi Öğretim Programı'nda yer alan eğilimler; bireyin yalnızca akademik açıdan gelişmesini değil, aynı zamanda hukuk bilinci, adalet anlayışı ve sorumluluk duygusu geliştirmesini hedefleyen bütüncül yapının önemli bir unsuru olarak ele alınmaktadır. Bu eğilimler; öğrencilerin adalet, dürüstlük, sorumluluk, saygı, yardımseverlik ve uzlaşmacılık gibi değerleri içselleştirerek haklarını hukuka uygun yollarla kullanan, başkalarının hak ve özgürlüklerine saygı gösteren, hukuk devleti ilkesine bağlı ve etkin vatandaşlık bilinciyle hareket eden bireyler olarak yetiştirmelerini desteklemektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin eğitim vizyonu doğrultusunda eğilimler, öğrenme sürecindeki becerileri harekete geçiren ve değerlerin içselleştirilmesini destekleyen temel bileşenler olarak ele alınmaktadır.

1.2.2. Programlar Arası Bileşenler (Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri, Değerler, Okuryazarlık Becerileri)

Hukuk ve Adalet Dersi Öğretim Programı'nda öğrencilerin kendilerini, hak ve sorumluluklarını, içinde yaşadıkları toplumu, toplumsal kuralları ve hukuki düzeni tanıyıp anlamalarına rehberlik edilmekte; böylece onların etkin bireyler olarak topluma katkıda bulunmaları ve çok yönlü gelişimleri desteklenmektedir. Bu kapsamda dersin öğretim programında alan becerileri ve kavramsal becerilerin yanı sıra sosyal yaşam becerileri çerçevesinde sosyal-duygusal öğrenme becerileri, okuryazarlık becerileri ve değerler de yer almaktadır. Programlar arası bileşenler, öğrenme-öğretme uygulamalarıyla doğrudan ilişkilendirilmiş ve eğitim öğretimin ayrılmaz bir unsuru hâline getirilmiştir.

Bu bağlamda hukuk ve adalet dersinde öğrencilerin benlik becerileri, sosyal yaşam becerileri ve ortak/birleşik becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Benlik becerileri kapsamında öğrencilerin kendini tanıma, kendini yönetme ve sorumluluk bilinci kazanmaları hedeflenmektedir. Sosyal yaşam becerileri çerçevesinde iletişim, iş birliği, sosyal farkındalık ve empati yeteneklerinin geliştirilmesi önemsenmektedir. Ortak/birleşik beceriler kapsamında ise öğrencilerin uyum sağlama, esneklik gösterme, adaletli ve sorumlu karar verme becerilerini kazanmaları amaçlanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin hukuki konularda bilgi sahibi olabilmeleri ve değişen bilgi ve teknoloji ortamına uyum sağlayabilmeleri için gerekli sosyal becerileri kazanmaları amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda hukuk ve adalet dersinde bilgiyle ilişkili olarak kullanılacak diğer okuryazarlık becerileri (vatandaşlık ve bilgi okuryazarlığı, dijital ve görsel okuryazarlık) ders uygulamalarında desteklenmelidir.

Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi'ne uygun olarak ders kapsamında öğrencilerin kazanması hedeflenen değerler arasında adalet, çalışkanlık, duyarlılık, estetik, mahremiyet, merhamet, özgürlük, saygı, sorumluluk, yardımseverlik gibi insani, millî ve evrensel değerler yer almaktadır. Bu değerler, uygun içerik, materyal ve yöntemlerle öğrenme-öğretme uygulamalarında bütünleştirilerek pekiştirilmelidir.

1.2.3. İçerik Çerçevesi

Hukuk ve adalet dersinde hukuk, hak, sorumluluk ve adalet konularına yer verilmiştir. Bu içerik; "Toplumda Hukuk ve Adalet", "Haklar ve Sorumluluklar", "Hukuki Uyuşmazlıklar" ve "Hukuki Çözümler" olmak üzere dört (4) tema altında sunulmuştur.

1. "Toplumda Hukuk ve Adalet" temasında öğrenciler; hukuk kuralları ile adalet ve eşitlik kavramları arasındaki ilişkiyi anlayarak birey ve toplum yaşamında adaletli olmanın önemini tartışabilir ve hukuk kurallarının toplumsal düzeni sağlamadaki rolünü gözlem ve deneyimlerine dayanarak değerlendirebilir.
2. "Haklar ve Sorumluluklar" temasında öğrenciler; hak ve sorumluluk kavramları arasındaki ilişkiyi anlayarak bireylerin haklarını hukuki yollarla arama gerekliliğini sorgulayabilir ve bu süreçte kullanabilecekleri yazılı, görsel ve dijital kaynaklarla ilgili ürünler oluşturup paylaşabilir.
3. "Hukuki Uyuşmazlıklar" temasında öğrenciler; günlük yaşamdan örnekler üzerinden hukuka aykırı durumların nedenlerini analiz edebilir ve bu tür durumların ortaya çıkmaması için birey olarak hangi sorumlulukları yerine getirmeleri gerektiğini öğrenebilir.
4. "Hukuki Çözümler" temasında öğrenciler; günlük yaşamdan örnekler üzerinden hukuki uyuşmazlıkları tanıyıp çözüm yollarını değerlendirebilir, hangi kurum veya kuruluşlara başvurabileceklerini belirleyebilir ve yargı sistemi içindeki kurumlar ile mesleklerin rollerini ilişkilendirerek bütüncül bir anlayış geliştirebilir.

1.2.4. Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)

Hukuk ve Adalet Dersi Öğretim Programı'nda yer alan öğrenme kanıtları, biçimlendirici değerlendirme esas alınarak öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecindeki gelişimlerinin izlenmesi amacıyla yapılandırılmıştır. Öğrenme kanıtları, becerilerin yanı sıra programın öngördüğü eğilimler ile programlar arası bileşenlerin de çok yönlü değerlendirilebilmesi amacıyla çeşitlendirilmiş ölçme ve değerlendirme araçlarını içerecek şekilde organize edilmiştir. Her tema başında öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini belirleyebilmek için tanılayıcı değerlendirme yöntemleri kullanılarak anlamlı öğrenme için zemin hazırlanmıştır. Öğrencilerin etkin katılım sağladığı öğrenme-öğretme uygulamalarında performansa dayalı ölçme araç ve yöntemlerinin kullanılması; bu araç ve yöntemlerin de değerlendirme amacından çok öğrenmeyi ve öğretim sürecini destekleyecek şekilde kullanılması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda her temada bir performans görevi verilmesi planlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin değerlendirme sürecine etkin katılım sağlamalarını içeren ve ölçülmek istenen becerilerin objektif puanlanmasına olanak tanıyan araçların kullanılmasına yönelik uygulamalarla ölçme ve değerlendirme sürecine işlerlik kazandırılmıştır. Bu bağlamda süreci değerlendirmeye yönelik çeşitlendirilmiş ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin kullanılması teşvik edilmiştir.

1.2.5. Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

Hukuk ve Adalet Dersi Öğretim Programı öğrenme-öğretme uygulamaları bölümünde; ünitelere ilişkin temel kabuller, ön değerlendirme süreci, köprü kurma ve öğrenme-öğretme uygulamaları bulunmaktadır. Temel kabullerde, öğrencilerin önceki eğitim-öğretim süreçlerinden edindikleri kabul edilen bilgi ve becerilere yer verilmiştir. Ön değerlendirme sürecinde, öğrencilerin sahip oldukları bilgi düzeyleri, becerileri, ilgi ve ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik öneriler ve etkinlikler bulunmaktadır. Köprü kurma bölümü, mevcut bilgi ve beceriler ile edinilecek bilgi ve beceriler arasında bağlantı oluşturma sürecinin yanı sıra edinilecek bilgi ve beceriler ile günlük yaşam deneyimleri arasında bağ kurmayı ifade eder. Öğrenme-öğretme uygulamaları bölümünde merakla dayalı, sorgulayıcı, derin ve anlamlı öğrenmeye yönelik etkinliklere yer verilmiştir.

Hukuk ve Adalet Dersi Öğretim Programı'nda öğrenme-öğretme uygulamaları; öğrencilerin yaşadığı toplumu tanıma, benimseme ve toplumsal gelişmeye katkıda bulunmaya yönelik gerekli bilgi ve beceri gelişimini destekleyecek şekilde yapılandırılmıştır. Bu yapı içerisinde programda öğrencinin anlamlı ve kalıcı öğrenmesini sağlamak amacıyla etkin katılımı sağlayacak öğrenci merkezli etkinlikler temel alınmıştır. Öğrencilerin farklı ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek esnek ve zenginleştirilmiş öğrenme-öğretme uygulamalarına yer verilmiştir. Öğrencilerin bilgi ve becerilerini yapılandırması için araştırma ve sorgulama merkeze alınmıştır. Öğrenme-öğretme uygulamalarında bilgi, beceri, eğilim ve değerler birlikte kullanılarak bütüncül gelişime odaklanılmıştır.

Öğrenme-öğretme uygulamalarında yaşantı temelli, proje temelli, bağlam temelli, sorgulamaya dayalı ve iş birlikli öğrenme yaklaşımları temel alınmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin hem bağımsız öğrenmelerine hem iş birliği içinde çalışmalarına imkân tanıyan öğretim stratejileri kullanılmalıdır. Bu stratejiler kapsamında anlatım, tartışma, örnek olay, problem çözme, drama, bireysel çalışma, grup çalışması, beyin fırtınası, gösteri, soru-cevap, benzetim, eğitsel oyunlar, altı şapkalı düşünme, sözlü tarih, yerel tarih, müze gezisi, proje vb. öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmalıdır. Öğrenme-öğretme uygulamaları, öğrencilerin çevreleriyle daha fazla etkileşime girerek zengin öğrenme-öğretme uygulamaları edinmelerine imkân sağlayacak şekilde kurgulanmıştır. Bu süreçte okul içi öğrenme ortamlarının (sınıflar, okul kütüphaneleri, laboratuvarlar, beceri ve tasarım atölyeleri, okul bahçeleri vb.) yanı sıra okul dışı öğrenme ortamlarından da yararlanılmalıdır.

Dijital öğrenme ortamları ve uygulamaları imkânlar çerçevesinde öğrenme-öğretme süreçlerine dâhil edilmelidir. Ayrıca millî ve dinî günler, bayramlar, önemli olaylar ile belirli gün ve haftalardan yararlanılarak öğrencilerin millî ve manevi değerleri geliştirilmelidir.

1.2.6. Farklılaştırma

Farklılaştırmaya yönelik tüm uygulamalar; öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve istekleri göz önünde bulundurularak öğretmenler tarafından hazırbulunuşluk düzeyi, öğrenme hızı ve öğrenme profillerine göre gruplandırma yapılarak; içerik, süreç, öğrenme ortamı ve ürün boyutlarında uyarlamalar geliştirilerek; esnek öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak; süreç içinde sürekli, geliştirici (biçimlendirici) değerlendirmelerle izlenip gerekli düzenlemeler yapılarak planlanır ve yürütülür. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin felsefesi gereği, programlarda kapsayıcılık ve esneklik ilkeleri önemli bir yer tutmaktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin kendi hızlarında öğrenmelerine fırsat tanınması ve öğrenmede derinleşme imkânı sağlanması programlar açısından bir gereklilik arz etmektedir. Öğrencilerin öğrenme hızları ile süreçte ihtiyaç duydukları bilgi ve beceriler birbirinden farklı olabilmektedir. Öğretim programlarında bu farklılık dikkate alınarak "Farklılaştırma" başlığı altında sunulan etkinlikler kullanılmaktadır. Bu etkinlikler, aynı içerik ve öğrenme çıktılarında farklı hızlarda ilerleyen öğrencilere yönelik öğrenme-öğretme içeriklerinin kılavuzlanması için hazırlanmıştır.

Farklılaştırma, "Zenginleştirme" ve "Destekleme" olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır. Zenginleştirme etkinlikleri, sunulan birimde ileri düzeydeki öğrencilerin öğrenmelerini derinleştirmelerine imkân verecek içerik, süreç, ürün ve öğrenme ortamı ile ilgili düzenlemeleri kapsamaktadır. Destekleme etkinlikleri ise programın hedeflediği bilgi ve becerilere ulaşmada daha fazla zamana veya tekrara ihtiyacı olan öğrenciler için içerik, süreç, ürün ve öğrenme ortamında düzenlemelerle yürütülecek etkinlikleri kapsamaktadır. Bu çalışmaların temel amacı, öğrencilerin kendi hızlarında ilerlemeleri, öğrenilen bilgileri gerektiğinde tekrar edebilmeleri ve güçlü yönlerine odaklanarak anlamlı öğrenme gerçekleştirmelerini sağlamaktır. Destekleme çalışmalarında yapılan etkinliklere yönelik ek yönergeler sunmak, etkinlikleri dijital içeriklerle somutlaştırmak, günlük yaşamlarıyla ilişkilendirerek anlamlandırmalarını sağlamak amaçlanmıştır.

1.3. HUKUK VE ADALET DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMA, ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOSU

HUKUK VE ADALET DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

TEMA	2 Ders saati Öğrenme Çıktıları Sayısı	2 Ders Saati Süre (Saat)	1 Ders saati Öğrenme Çıktıları Sayısı	1 Ders Saati Süre (Saat)	Yüzde Oranı (%)
1. TOPLUMDA HUKUK VE ADALET	3	16	2	8	22
2. HAKLAR VE SORUMLULUKLAR	3	16	2	8	22
3. HUKUKİ UYUŞMAZLIKLAR	3	18	2	9	25
4. HUKUKİ ÇÖZÜMLER	3	18	2	9	25
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	-	2	6
TOPLAM	12	72	8	36	100

*Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan okul dışı öğrenme etkinlikleri; yerel çalışmalar, sosyal etkinlikler, proje ve okuma çalışmaları, araştırma ve gözlem gibi çalışmalar için ayrılan süredir. Söz konusu çalışmalar için ayrılan süre, eğitim öğretim yılı başında planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir. Eğitim öğretim yılı başında yapılması kararlaştırılan çalışmalar; okulun öğrencinin ve çevrenin ihtiyaçları dikkate alınarak yıl içerisinde güncellenebilir.

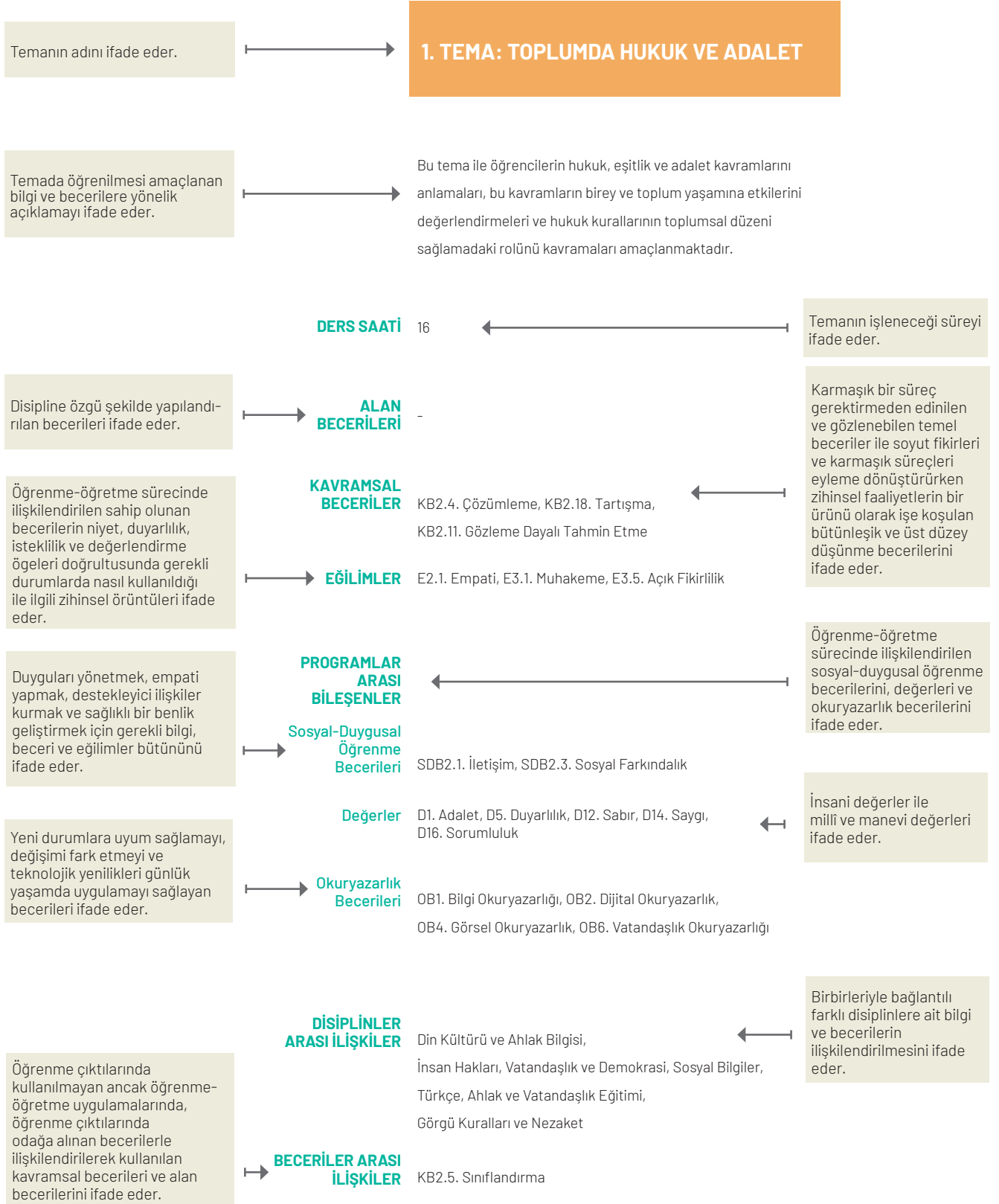
TEMA	Haftalık Ders Saati		1 Ders Saatlik Uygulamaya İlişkin Açıklamalar
	2 Ders Saati	1 Ders Saati	
1. TOPLUMDA HUKUK VE ADALET	HA.1.1 HA.1.2 HA.1.3	HA.1.1 HA.1.3	HA.1.3 öğrenme çıktısının anlaşılmasını desteklemek amacıyla adaletli olmanın birey ve yaşamına etkilerine ilişkin temel kavram ve bilgilere ders kitabında ilgili konu bağlamında kısaca değinilir.
2. HAKLAR VE SORUMLULUKLAR	HA.2.1 HA.2.2 HA.2.3	HA.2.2 HA.2.3	HA.2.2 öğrenme çıktısının anlaşılmasını desteklemek amacıyla hak ve sorumluluk kavramlarına ders kitabında ilgili konu bağlamında kısaca değinilir.
3. HUKUKİ UYUŞMAZLIKLAR	HA.3.1 HA.3.2 HA.3.3	HA.3.1 HA.3.3	HA.3.3 öğrenme çıktısının anlaşılmasını desteklemek amacıyla hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmemesinin doğurabileceği sonuçlara ilişkin temel bilgilere ders kitabında ilgili konu bağlamında kısaca değinilir.
4. HUKUKİ ÇÖZÜMLER	HA.4.1 HA.4.2 HA.4.3	HA.4.2 HA.4.3	HA.4.2 öğrenme çıktısının anlaşılmasını desteklemek amacıyla uzlaşma yöntemlerine ilişkin temel kavram ve bilgilere ders kitabında ilgili konu bağlamında kısaca değinilir.
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	4	2	Tek okul dışı/dijital kurum tanıma etkinliği veya hukuk okuryazarlığı projesi.
TOPLAM	72	36	

1.4. HUKUK VE ADALET DERS KİTABI FORMA SAYILARI VE KİTAP EBADI

DERS KİTABI	FORMA SAYILARI	KİTAP EBADI
HUKUK VE ADALET	10-12	19,5 cm ve 27,5 cm

1.5. HUKUK VE ADALET DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Hukuk ve Adalet Dersi Öğretim Programı; sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerilerinin bulunduğu "programlar arası bileşenler", temalarda kazandırılması amaçlanan beceri, tutum ve davranışları içeren "öğrenme çıktıları", öğrenme ve öğretme sürecinde kullanılacak ölçme ve değerlendirme araçlarının bulunduğu "öğrenme kanıtları", temalardaki konu başlıklarının yer aldığı "içerik çerçevesi", öğrenme çıktısına uygun strateji, yöntem ve tekniğin belirlendiği "öğrenme-öğretme uygulamaları", öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak belirlenen alternatif öğrenme uygulamalarının yer aldığı "farklılaştırma" bölümlerinden oluşmaktadır.

Öğrenme-öğretme uygulamaları sonunda öğrenciye kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri ve becerilerin süreç bileşenlerini ifade eder.

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

İÇERİK ÇERÇEVESİ

HA.1.1. Hukuk, eşitlik ve adalet kavramları arasındaki ilişkiyi çözümleyebilir
a) Hukuk, eşitlik ve adalet kavramlarının temel özelliklerini belirler.
b) Hukuk, eşitlik ve adalet kavramlarının arasındaki ilişkiyi belirler.

Hukuk, Eşitlik ve Adalet
Adaletli Olmanın Toplum Üzerindeki Etkileri
Hukuk Kuralları ve Toplumsal Düzen

Disiplin kodu
Programdaki tema sırası
Temadaki öğrenme çıktısının sırası

Öğrenme sürecinde ele alınan bilgi kümesini (bölüm/konu/alt konuya ilişkin sınırları) ifade eder.

Disipline ait anahtar kavramları ifade eder.

Anahtar Kavramlar

adalet, eşitlik, hakkaniyet, hukuk, kanun (yasa) pozitif ayrımcılık

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları, eğilim, programlar arası bileşenler, beceriler arası ilişkiler ve öğrenme kanıtları arasında kurulan ve anlamlı ilişkilere dayanan öğrenme-öğretme sürecini ifade eder.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Bu temada yer alan öğrenme çıktıları; gözlem formu, öz değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.
Performans görevi kapsamında öğrencilerden hukuk, eşitlik ve adalet kavramları arasındaki ilişkiyi ortaya koyan resim, şiir, slogan, poster, afiş, kamu spotu gibi ürünler hazırlamaları istenebilir.

Öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi ile uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını ifade eder.

Yeni bilgi ve becerilerin öğrenilmesi için sahip olunması gereken ön bilgi ve becerilerin değerlendirilmesi ile öğrenme sürecindeki ilgi ve ihtiyaçların belirlenmesini ifade eder.

Ön Değerlendirme Süreci

Köprü Kurma

Öğrencilerin hukuk, adalet, eşitlik ve pozitif ayrımcılık kavramları hakkında temel bilgilere sahip oldukları; karşılaştıkları durumlarda hak, adalet ve sorumluluk ile ilgili unsurları ayırt edebildikleri, hukuk kurallarının toplum düzeninin korunmasına ve adaletin sağlanmasına katkıda bulunduğunu gözlemledikleri kabul edilmektedir.

Öğrencilerden hukuk, eşitlik ve adalet kavramları denildiğinde akıllarına ilk gelen kelimeleri kullanarak kelime bulutları yapmaları veya kelime ilişkilendirme testleri hazırlamaları istenebilir.
Öğrencilerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları hak, adalet ve sorumlulukla ilgili durumlara ilişkin örnekler vermesi istenebilir.

Önceki öğrenme-öğretme süreçlerinden getirildiği kabul edilen bilgi ve becerileri ifade eder.

Mevcut bilgi ve beceriler ile edinilecek bilgi ve beceriler arasında bağlantı oluşturma sürecinin yanı sıra edinilecek bilgi ve beceriler ile günlük yaşam deneyimleri arasında bağ kurmayı ifade eder.

Hedeflenen öğrenci profili ve temel öğrenme yaklaşımları ile uyumlu öğrenme-öğretme uygulamaları yaşama geçirildiği uygulamaları ifade eder.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

HA.1.1 Öğrencilere hukuk, eşitlik ve adalet kavramları ile ilgili örnekler (trafik kurallarına uyma yükümlülüğü, suç işleyen kişilerin cezalandırılması, borçlunun borcunu ödemesi ve alacaklının alacağını alması; eğitim, sağlık gibi kamu hizmetlerinin tüm vatandaşlar için eşit sunulması gibi) sunulur.

Öğrenme profilleri bakımından farklılık gösteren öğrencilere yönelik çeşitli zenginleştirme ve desteklemeye ilişkin öğrenme-öğretme uygulamalarını ifade eder.

FARKLIlaştırma

Zenginleştirme

Öğrencilerden güvenilir yazılı veya dijital kaynaklardan hukuk, eşitlik ve adalet kavramlarıyla ilgili güncel haberler araştırmaları istenebilir.

Akranlarından daha ileri düzeydeki öğrencilere genişletilmiş ve derinlemesine öğrenme fırsatları sunan, onların bilgi ve becerilerini geliştiren eğitim yaklaşımlarını ifade eder.

Destekleme

"Hukuk", "adalet", "eşitlik" kavramlarının tanımlarının yazılı olduğu kartlar verilerek tanımları doğru kavramlarla eşleştirmeleri istenebilir.

Öğretmenin ve programın güçlü ve iyileştirilmesi gereken yönlerinin öğretmenlerin kendileri tarafından değerlendirilmesini ifade eder.

ÖĞRETİM YANSITIMLARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

Öğrenme sürecinde daha fazla zaman ve tekrara ihtiyaç duyan öğrencilere ortam, içerik, süreç ve ürün bağlamında uyarlanmış öğrenme-öğretme uygulamalarını ifade eder.

2. HUKUK VE ADALET DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN TEMALAR

1. TEMA: TOPLUMDA HUKUK VE ADALET

Bu tema ile öğrencilerin hukuk, eşitlik ve adalet kavramlarını anlamaları, bu kavramların birey ve toplum yaşamına etkilerini değerlendirmeleri ve hukuk kurallarının toplumsal düzeni sağlamadaki rolünü kavramaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 16

ALAN BECERİLERİ -

KAVRAMSAL

BECERİLER KB2.4. Çözümleme, KB2.18. Tartışma,
KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme

EĞİLİMLER E2.1. Empati, E3.1. Muhakeme, E3.5. Açık Fikirlilik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.1. İletişim, SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler D1. Adalet, D5. Duyarlılık, D12. Sabır, D14. Saygı, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB6. Vatandaşlık Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI

İLİŞKİLER Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, İnsan Hakları, Vatandaşlık ve Demokrasi, Sosyal Bilgiler, Türkçe, Ahlak ve Vatandaşlık Eğitimi, Görgü Kuralları ve Nezaket

BECERİLER ARASI

İLİŞKİLER KB2.5. Sınıflandırma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

HA.1.1. Hukuk, eşitlik ve adalet kavramları arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme

- a) Hukuk, eşitlik ve adalet kavramlarının temel özelliklerini belirler.
- b) Hukuk, eşitlik ve adalet kavramlarının arasındaki ilişkiyi belirler.

HA.1.2. Adaletli olmanın birey ve toplum yaşamına etkilerini tartışabilme

- a) Adaletli olmanın birey ve toplum yaşamına etkileri hakkında gerekçeler sunar.
- b) Tartışmalar sırasında adaletli olmanın etkileriyle ilgili farklı görüşler arasındaki çelişkileri veya tutarsızlıkları belirler.
- c) Adaletli olmanın birey ve toplum yaşamına etkileri hakkında sunulan görüşlerin doğruluğunu ya da yanlışlığını ortaya koyar.

HA.1.3. Hukuk kurallarının toplumsal düzen ve adaleti sağlamadaki rolüne ilişkin gözleme dayalı tahminlerde bulunabilme

- a) Hukuk kurallarının toplumsal düzen ve adaleti sağlamadaki etkisini günlük yaşamdan örneklerle ilişkilendirir.
- b) Hukuk kurallarının toplumsal düzen ve adaletin sağlanması üzerindeki etkilerine yönelik çıkarımlarda bulunur.
- c) Hukuk kurallarının olmadığı bir ortamda toplumsal düzen ve adaletin sağlanmasının nasıl etkileneceğine ilişkin yargıda bulunur.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Hukuk, Eşitlik ve Adalet
Adaletli Olmanın Toplum Üzerindeki Etkileri
Hukuk Kuralları ve Toplumsal Düzen

Anahtar Kavramlar

adalet, eşitlik, hakkaniyet, hukuk, kanun (yasa), pozitif ayrımcılık

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu temada yer alan öğrenme çıktıları; gözlem formu, öz değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi kapsamında öğrencilerden hukuk, eşitlik ve adalet kavramları arasındaki ilişkiyi ortaya koyan resim, şiir, slogan, poster, afiş, kamu spotu gibi ürünler hazırlamaları istenebilir. Performans görevi, öz ve akran değerlendirme formları kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin hukuk, adalet, eşitlik ve pozitif ayrımcılık kavramları hakkında temel bilgilere sahip oldukları; karşılaştıkları durumlarda hak, adalet ve sorumluluk ile ilgili unsurları ayırt edebildikleri, hukuk kurallarının toplum düzeninin korunmasına ve adaletin sağlanmasına katkıda bulunduğunu gözlemledikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğrencilerden hukuk, eşitlik ve adalet kavramları denildiğinde akıllarına ilk gelen kelimeleri kullanarak kelime bulutları yapmaları veya kelime ilişkilendirme testleri hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden günlük yaşamlarında karşılaştıkları hak, adalet ve sorumlulukla ilgili durumlara ilişkin örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrencilerin hukuk kurallarının toplumda adalet ve güveni sağlamadaki rolünü fark etmeleri için günlük yaşamdan örnekler verilerek soru-cevap etkinliği düzenlenebilir.

Köprü Kurma Bu aşamada Hz. Muhammed'in (sav) adalet anlayışı ve adaleti sağlamaya yönelik uygulamalarından örnekler verilerek öğrencilerden bunları hukuk, eşitlik ve adalet kavramları çerçevesinde incelemeleri istenebilir. Ardından Türk-İslam düşüncesinde adalet anlayışına yer veren Kutadgu Bilig'den kısa bir örnek, Hz. Ömer'in adalet anlayışı, Fatih Sultan Mehmet'in mimarla davası, Kanuni Sultan Süleyman'ın adaleti ve Mustafa Kemal Atatürk'ün hukuk ve hukukun üstünlüğüne ilişkin görüşleriyle ilişkilendirilerek öğrencilerin adalet anlayışının tarihsel sürekliliğini fark etmeleri sağlanabilir. Öğrencilerden, günlük yaşamda karşılaştıkları hak, adalet ve sorumlulukla ilgili durumları inceleyerek bu durumların kendi yaşamlarında ve çevrelerinde oluşturduğu etkileri analiz etmeleri istenebilir.

"Yaşamımızda kurallar olmadığında ya da bu kurallara saygı duyulmadığında ne olurdu?" sorusu ile bir sınıf tartışması yapılabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

HA.1.1

Öğrencilere hukuk, eşitlik ve adalet kavramları ile ilgili örnekler (trafik kurallarına uyma yükümlülüğü, suç işleyen kişilerin cezalandırılması, kul hakkına riayet edilmesi, borçlunun borcunu ödemesi ve alacaklının alacağını alması; eğitim, sağlık gibi kamu hizmetlerinin tüm vatandaşlar için eşit sunulması gibi) sunulur. Bu aşamada, pedagojik açıdan uygun örnek olaylar, videolar, görseller, gazete haberleri ve diğer yazılı veya dijital kaynaklardan yararlanılabilir (**OB1, OB2, OB4**). Bu örneklerle ilgili öğrencilere açık uçlu sorular yöneltilerek örneklerin hangi kavramlarla ilgili olduğunu bulmaları sağlanır. Öğrencilerden günlük yaşamlarından yola çıkarak hukuk, eşitlik ve adalet kavramlarına örnekler vermeleri istenir. Bu aşamada bireylerin temel hak ve özgürlükler ile eşit haklara sahip olduğu vurgulanır (**D1.3**).

Öğrencilerin örnekleri hukuk, eşitlik ve adalet kavramlarına göre gerekçeler sunarak ayırt etmeleri ve sınıflandırmaları sağlanır (**KB2.5, E3.1, SDB2.3**). Verilen örnekler ile ilgili sorular sorularak kavramların neler olduğunu bulmaları ve örneklerin hangi kavramla ilgili olduğunu tespit etmeleri sağlanır. Bu örnekler üzerinden hukukun toplumu düzenleyen kurallar bütünü, eşitliğin herkesin aynı haklara sahip olması, adaletin hak edilenin verilmesi olduğu vurgulanır. Engelliler için ayrılan park yerleri, şehit yakınlarına sağlanan imkânlar, hastanelerde yaşlılara öncelik verilmesi gibi örneklerden hareketle eşitlik ilkesi ile ilişkili olarak pozitif ayrımcılığa da vurgu yapılır (**E2.1, D5.1**). Bu durumun hakkaniyet ile ilişkili olduğu belirtilerek herkese aynı şekilde değil, ihtiyaç ve durumlarına göre adil davranmanın hakkaniyet olduğu vurgulanır. Öğrencilerden günlük yaşamda karşılaştıkları pozitif ayrımcılık durumlarına örnekler vermeleri istenir. Bu örneklerden hareketle öğrencilere "Adalet mi yoksa eşitlik mi daha önemlidir?" sorusu yöneltilerek yapılandırılmış sınıf tartışması veya münazara gerçekleştirilebilir. Tartışmada öğrenciler görüşlerini gerekçeleriyle açıklamaya ve farklı görüşleri saygı çerçevesinde değerlendirmeye teşvik edilir (**D14.1**). Tartışma sonunda pozitif ayrımcılığın anayasal bir hak olduğu, eşitlik ilkesini bozmadığı; aksine hakkaniyet anlayışı doğrultusunda eşitliği tamamlayan bir uygulama olduğu vurgulanır.

Yapılan tartışma sonrasında öğrencilerden hukuk, eşitlik ve adalet kavramları arasındaki ilişkiyi farklı ürünler üreterek ortaya koymaları istenir (**OB6**). Bu süreçte performans görevi kapsamında istasyon tekniği kullanılarak resim, şiir, slogan, poster, afiş, kamu spotu gibi ürünler hazırlanabilir (**E3.1, E3.5, SDB2.1**). Süreç, öz ve akran değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

HA.1.2

Aile, okul ve günlük yaşamda hakların kullanımı, sorumlulukların yerine getirilmesi ve adaletin gözetilmesine ilişkin durumlar yazılı veya görsel kaynaklar üzerinden incelenir (**OB1, OB4**). Bu süreçte dijital kaynaklardan da yararlanılabilir (**OB2**). Öğrencilerden örnek olayları hak, adalet ve sorumluluk kavramları çerçevesinde değerlendirmeleri; görüşlerini büyük grup tartışmalarında gerekçeleriyle ifade etmeleri istenebilir (**E3.1, E3.5, SB2.1, SDB2.3**).

Bu aşamada öğrencilerden bireylerin farklı görüşlere sahip olabileceğini göz önünde bulundurmaları beklenir **(D1.2)**.

Yapılan tartışma sonucunda ortaya çıkan görüşlerdeki benzerlik ve farklılıklar belirlenir **(E3.1)**. Örnek olaylar üzerinden hakların ihlal edilmesi, sorumlulukların yerine getirilmemesi ve adaletin gözetilmemesi durumlarında ortaya çıkabilecek güvensizlik, öfke, çatışma gibi sonuçlar öğrenciler tarafından farklı bakış açılarıyla ele alınır ve karşılaştırılır. Bu süreçte öğrencilerin düşünce, duygu ve davranışlarında kontrollü olmalarının ve sabretmenin önemi fark etmeleri sağlanır **(E2.1, D12.2)**.

Belirlenen görüşler sınıfta değerlendirilir; kabul edilen ve edilmeyen görüşler gerekçeleriyle açıklanır **(E3.1, SDB2.1)**. Tartışma sonunda hakların korunması, sorumlulukların yerine getirilmesi ve adaletin gözetilmesinin sosyal barışı güçlendirdiği; bunların ihlal edilmesinin ise toplumda güvensizlik, kutuplaşma ve çatışma ortamına yol açabileceği sonucuna ulaşılır **(OB6, D1.3)**. Sürecin değerlendirilmesi amacıyla gözlem formu kullanılabilir.

HA.1.3

Öğrencilerden, gözlem ve deneyimlerine dayanarak ortaya koydukları örnekler üzerinden hukuk kurallarının toplumsal düzen ve adaleti sağlamadaki rolünü incelemeleri istenir. Bu süreçte günlük yaşamdan örnekler kullanılır; Okul ve sınıf kuralları, trafik kuralları, vergi kuralları, çevreye ilişkin kurallar gibi durumlar sunulur. Öğrencilerden bu kuralların toplumsal düzenin ve adaletin sağlanmasındaki etkilerini ilişkilendirmeleri istenir **(E3.1, SDB2.3)**. Böylece öğrencilerin olayları ve durumları çok yönlü bakış açısıyla değerlendirmeleri sağlanır **(D14.1)**.

Öğrencilerin karşılaştıkları örneklerden hareketle hukuk kurallarının toplumsal düzen ve adaletin sağlanmasındaki rolüne yönelik çıkarımlarda bulunmaları sağlanır **(E3.1)**. Bu süreçte trafik kurallarına uyulmamasının trafikteki düzenin bozulmasına ve kazalara yol açabileceğine, vergi kurallarına uyulmadığında kamu hizmetlerinin sağlanmasında sorunlar oluşturabileceğine, çevreye ilişkin kuralların ihlalinin ise toplum sağlığını ve yaşam kalitesini olumsuz etkileyebileceğine ilişkin örneklerle değinilebilir. Ayrıca toplumsal yaşamı düzenleyen diğer kural türlerine (din, ahlak, örf ve adet, görgü kuralları) kısaca değinilir ve hukuk kurallarının toplumsal düzenin sağlanmasındaki önemine yer verilir **(D16.2)**.

Öğrencilerden gözlemlerinden yola çıkarak hukuk kurallarının olmadığı bir ortamda toplumsal düzen ve adaletin nasıl etkilenebileceğine dair değerlendirmede bulunmaları istenir **(E2.1, E3.1)**. Bu aşamada sınıf tartışması yapılabilir **(OB6, E3.5, SDB2.1)**. Tartışma süreci öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden güvenilir yazılı veya dijital kaynaklardan hukuk, eşitlik ve adalet kavramlarıyla ilgili güncel haberler araştırmaları istenebilir. Seçtikleri haberleri ilgili kavramlarla ilişkilendirerek gerekçelerini açıkladıkları, "Haftanın Hukuk Haberi", "Eşitlik Köşesi" ve "Adalet Gündemi" başlıklı sayfalardan oluşan bir hukuk gazetesi hazırlamaları sağlanabilir.

Öğrencilerden günlük yaşamda hak, adalet ve sorumlulukla ilgili sunulan durumlara yönelik farklı çözüm yolları içeren senaryolar geliştirmeleri istenebilir.

Öğrencilerden hukuk kuralların toplumsal yaşamı nasıl etkilediğini gösteren bir örnek olay, hikâye, çizgi roman veya kamu spotu hazırlamaları istenebilir.

Destekleme

Öğrencilere "hukuk", "adalet", "eşitlik" kavramlarının tanımlarının yazılı olduğu kartlar verilerek öğrencilerden tanımları doğru kavramlarla eşleştirmeleri istenebilir.

Yarım bırakılmış kısa bir hikâye verilerek öğrencilerden, hikâyeyi hak, adalet ve sorumluluk çerçevesinde iki farklı sonla tamamlamaları istenebilir.

Hukuk kurallarının olmadığı bir ortamı gösteren kısa animasyon veya video izletilerek öğrencilerden gözlemlerini paylaşmaları istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. TEMA: HAKLAR VE SORUMLULUKLAR

Bu tema ile öğrencilerin hak ve sorumluluk kavramlarını anlamaları, haklarını hukuki yollarla aramanın önemini kavramaları ve bu süreçte kullanabilecekleri kaynakları değerlendirebilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 16

ALAN BECERİLERİ SBAB2. Kanıta Dayalı Sorgulama ve Araştırma (SBAB2.6. Kanıta Dayalı Ürün Oluşturma ve Paylaşma)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.14. Yorumlama, KB2.8. Sorgulama

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.4. Kendine İnanma (Öz Yeterlilik), E1.6. Seçicilik, E2.2. Sorumluluk, E3.1. Muhakeme, E3.3. Yaratıcılık, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.8. Soru Sorma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim, SDB2.3. Sosyal Farkındalık, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler D1. Adalet, D14. Saygı, D16. Sorumluluk, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB6. Vatandaşlık Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Bilişim Teknolojileri ve Yazılım, Görsel Sanatlar, Sosyal Bilgiler, Teknoloji ve Tasarım, Türkçe, Ahlak ve Vatandaşlık Eğitimi, Görgü Kuralları ve Nezaket İnsan Hakları, Vatandaşlık ve Demokrasi,

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

KB2.6. Bilgi Toplama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

HA.2.1. Hak ve sorumluluk kavramları arasındaki ilişkinin önemini yorumlayabilme

- a) Hakların aranmasında sorumluluk üstlenmenin önemini günlük yaşamdaki örnekler üzerinden inceler.
- b) Hakların aranmasında sorumluluk üstlenmenin önemini bağlamdan kopmadan yazılı, görsel veya dijital ürünlere dönüştürür.
- c) Hakların aranmasında sorumluluk üstlenmenin önemini nesnel, doğru ve anlamlı değiştirmeyecek şekilde yeniden ifade eder.

HA.2.2. Haklarını hukuki yollarla aramanın gerekliliğini sorgulayabilme

- a) Haklarını hukuki yollarla aramanın neden önemli olduğu hakkında merak ettiği konuları tanımlar.
- b) Haklarını hukuki yollarla aramanın gerekliliği ile ilgili sorular sorar.
- c) Haklarını hukuki yollarla aramanın gerekliliği ile ilgili bilgi toplar.
- ç) Haklarını hukuki yollarla aramanın gerekliliği ile ilgili topladığı bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.
- d) Topladığı bilgilerden yola çıkarak hakların hukuki yollarla aranması gerekliliği ile ilgili çıkarım yapar.

HA.2.3. Haklarını ararken kullanabileceği yazılı, görsel ve çevrim içi kaynaklarla ilgili oluşturduğu ürünü paylaşabilme

- a) Haklarını ararken kullanabileceği yazılı, görsel ve çevrim içi kaynaklarla ilgili çıkarımda bulunur.
- b) Çıkarımlarına dayanarak haklarını ararken kullanabileceği yazılı, görsel ve çevrim içi kaynaklarla ilgili bir ürün oluşturur.
- c) Haklarını ararken kullanabileceği yazılı, görsel ve çevrim içi kaynaklara ilişkin oluşturduğu ürünü paylaşır.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Haklar ve Sorumluluklar
Hakların Hukuki Yollarla Aranması
Hakların Aranmasında Kullanılacak Kaynaklar

Anahtar Kavramlar

adil yargılanma hakkı, adli yardım, dava, davacı, davalı, hak arama hürriyeti, hüküm kurma, iddia ve savunma hakkı, ihbar, itiraz hakkı, kovuşturma, mağdur, sanık, soruşturma, şikâyet, tanık

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu temada yer alan öğrenme çıktıları; çalışma yaprağı, öğrenme günlüğü, gözlem formu, kontrol listesi, anekdot kaydı, dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir. Performans görevi kapsamında öğrencilerden haklarını ararken kullanabilecekleri kaynaklarla ilgili yazılı, görsel veya dijital özgün bir ürün (bilgi görseli, poster, sunum, kısa video gibi) hazırlamaları istenebilir. Performans görevi, dereceli puanlama anahtarı veya kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin hak kavramını (oyun hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı vb.) ve sorumluluk kavramını (evde, okulda, çevrede yerine getirilmesi gereken görevler) temel düzeyde bildikleri varsayılmaktadır.

Öğrencilerin haklarını aramak için nerelere ve nasıl başvurabileceklerini (okul idaresi, dilekçe vb.) temel düzeyde bildikleri varsayılmaktadır.

Öğrencilerin haklarını ararken kullanabilecekleri yazılı, görsel ve çevrim içi kaynaklar hakkında temel düzeyde bilgiye sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci Öğrencilerden, verilen örnekleri "Hak" ve "Sorumluluk" başlıkları altında sınıflandırmaları istenebilir.

Öğrencilere "Haklarınızı nasıl korursunuz?" sorusu üzerinden beyin fırtınası yaptırılabilir.

Öğrencilere günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri bir hak ihlali durumunda nerelere başvurabileceklerine yönelik soru-cevap etkinliği yapılabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerin evde, okulda, çevrede ve trafikte sorumluluklarını yerine getirmenin haklarını kullanmalarına nasıl katkıda bulunduğunu tartışmaları sağlanabilir.

Öğrencilerden evde, okulda, çevrede ve trafikte haklarının ihlal edildiği durumlara örnekler vermeleri ve bu durumlar karşısında başvurabilecekleri yerleri belirtmeleri istenebilir.

Öğrencilere haklarını ararken kullanabilecekleri uygulamalara yönelik örnekler (gazete kupürü, broşür, kamu spotu, hukukla ilgili bir kitap kapağı, e-Devlet, UYAP, CİMER başvuru ekranı gibi) gösterilerek bunlarla ilgili açık uçlu sorular sorulabilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

HA.2.1

Anayasamızın 12. maddesinden yola çıkılarak hak ve sorumluluklar konusuna giriş yapılır. Verilen kaynaklar üzerinden öğrencilerin hak ve sorumluluk arasındaki ilişkiyi değerlendirmeleri ve çıkarımlarda bulunmaları sağlanır. Öğrencilerin, hukuk devleti ilkesi gereğince haklarımızın güvencesi olan hukuk normlarını (anayasa, kanunlar, cumhurbaşkanlığı kararnameleri, yönetmelikler vb.) gösteren hukuk normları piramidini incelemeleri sağlanır. Öğrencilerden bu normların kişi hak ve özgürlüklerini korumadaki önemini ifade etmeleri istenir. Hukuk normlarının düzenleme alanlarının farklı olduğu, Anayasa'da güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklere ilişkin bazı konuların Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemeyeceği vurgulanır. Bu çerçevede hak ihlali durumlarında başvurulabilecek yollar (şikâyet, ihbar, dilekçe, itiraz, dava vb.) hakkında bilgi verilir. Ayrıca öğrencilerin hak arama sürecinde yer alan kişilerle (davacı, davalı, mağdur, şüpheli, sanık, tanık vb.) ilgili kavramları içeren bilgi haritasını incelemeleri sağlanır **(OB1)**. Öğrencilerden bilgi haritasındaki kavramları örnek olaylarla ilişkilendirerek hak arama sürecindeki görevlerini açıklamaları istenir. Hak ve sorumluluk kavramlarını somutlaştırmak amacıyla öğrencilere günlük yaşamdan örnekler sunulur. Bu kapsamda; tüketici hakları (satın alınan ürünün ayıplı olması, faturanın verilmemesi, e-ticaret uygulamalarında yaşanan sorunlar ve dijital abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar vb.), çocuk hakları (eğitim, sağlık, oyun hakkı vb.), dijital ortamda haklar (kişisel verilerin korunması, siber zorbalıkla mücadele, dijital dolandırıcılık girişimlerine karşı alınabilecek önlemler vb.) ve çevresel haklar (yeşil vatan, temiz çevre hakkı vb.) ele alınır **(OB1, OB2)**. Bu süreçte öğrencilerin haklarını kullanırken başkalarının haklarına saygı göstermelerinin ve sorumluluk bilinciyle hareket etmelerinin önemi vurgulanır **(D14.1)**. Öğrencilerden ele alınan örnek olaylarda hangi hakların kullanıldığını, hangi sorumlulukların yerine getirilmesi gerektiğini ve hak ihlali durumunda başvurulabilecek uygun yolları belirlemeleri istenir. Ayrıca ulaştıkları bilgi ve çözüm önerilerini güvenilirlik ve işlevsellik açısından değerlendirmeleri sağlanır. Yeşil vatanın korunması konusunda hak ve sorumluluk dengesinin gözetilmesi gerektiği hatırlatılır.

Yeşil vatanın korunması için ormanların ve su kaynaklarının bilinçli kullanılması gerektiği vurgulanır. Bu kaynaklardan yararlanmanın bir hak olduğu ancak bu hakların kullanımında sorumlu davranmanın önemi üzerinde durulur. Kasten veya taksirle yangına neden olmanın hukuki ve çevresel sonuçları vurgulanır. Bunun yanında, çevreyi kirletmemek ve ağaçlara zarar vermemek için gerekli dikkat ve özenin gösterilmesi gerektiği, su kaynaklarının bilinçli kullanılmasının önemi belirtilir. Ayrıca bu tür olumsuz davranışlarla karşılaşıldığında durumun yetkili makamlara bildirilmesinin önemi üzerinde durulur **(E2.2, SDB2.3, SDB3.3, D16.2, D19.3)**.

Öğrencilerden günlük yaşamdan örnekler belirleyerek hakların korunması ve sorumluluk üstlenmenin önemi konulu yazılı, görsel veya dijital ürünler ortaya koymaları istenir **(E3.3, OB1, OB2, OB4)**. Hazırladıkları ürünlerde kullandıkları bilgi ve çözüm önerilerinin güvenilirliğini ve işlevselliğini gerekçelendirmeleri sağlanır. Hazırlanan ürünler dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilir.

Öğrencilerden hazırladıkları ürünler üzerinden hakların aranmasında sorumlu davranmanın ve sorumluluk üstlenmenin önemini gerekçeleriyle ifade etmeleri istenir **(SDB2.1)**.

HA.2.2

Alacak sorunu, haksız yere kesilen ceza, tüketici hakları, işçi hakları, eğitim hakkı ihlali gibi günlük yaşamda karşılaşılabilecek bir örnek olay ve durum öğrencilere sunulur **(OB1)**. Bu örnekler üzerinden öğrencilerden hak ihlalleri ile ilgili merak ettikleri konuları belirlemeleri istenir **(E1.1, SDB1.1)**.

Öğrencilerin belirledikleri konularla ilgili sorular oluşturmaları ve bu soruları kaydetmeleri sağlanır **(E3.8)**. Bu süreçte 5N1K tekniği kullanılabilir.

Öğrencilerden oluşturdukları sorulardan hareketle haklarını hukuki yollarla nasıl arayacakları ve haklarını hukuki yollarla aramanın neden önemli olduğu ile ilgili kaynaklardan [kanun metinleri, anayasa maddeleri, örnek dava hikâyeleri, haberler, e-Devlet portalı (e-Devlet kapısı) vb.] bilgi toplamaları istenir **(KB2.6, OB1, OB6)**. Öğrencilere okul içinde hak arama yöntemlerinin hukuka uygun olması gerektiği açıklanır. Dijital kaynakların kullanımında ise alan adı, resmî kaynak ve benzeri güvenilirlik ölçütleri üzerinde durulur **(OB2)**. Bu süreçte öğrencilere hak arama hürriyetinin anayasal teminat altına alındı, herkesin iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu hatırlatılır **(D1.1)**.

Toplanan bilgilerin güvenilirliği ve doğruluğu bu ölçütleri içeren bir kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir.

Edindiği bilgilerden yola çıkarak öğrencilerden hakların hukuki yollarla aranmasının gerekliliği ile ilgili çıkarımlar yapmaları istenir **(E3.1)**. Bu çıkarımlar sözlü veya yazılı olarak ifade edilebilir **(E3.5)**. Süreç; öğrenme günlüğü, gözlem formu, kontrol listesi veya anekdot kaydı ile değerlendirilebilir.

HA.2.3

Öğrencilerin haklarını ararken kullanabilecekleri yazılı, görsel ve dijital kaynakları örnekler üzerinden incelemeleri sağlanır **(OB1, OB2, OB4)**. Bu süreçte öğrencilere e-Devlet Kapısı, CİMER ve UYAP Vatandaş Portalı gibi dijital başvuru ve bilgi sistemleri ile dilekçe ve başvuru formu gibi resmî belgeler örnek olarak sunulabilir **(OB6)**. e-Devlet Kapısı'nın kamu hizmetlerine erişim sağladığı, CİMER'in bilgi edinme, görüş, öneri ve şikâyet başvurularında kullanıldığı, UYAP Vatandaş Portalı'nın ise adli süreçlere ilişkin bilgi ve belge işlemlerinde kullanıldığı belirtilir.

Öğrencilerin, soru-cevap tekniği aracılığıyla bu kaynakların hangi durumlarda ve nasıl kullanılabileceğine ilişkin çıkarımda bulunmaları sağlanır. Haklarını ararken meşru yolları kullanmanın önemi üzerinde durulur **(D1.1)**.

Öğrencilerden çıkarımlarına dayanarak haklarını ararken kullanabilecekleri kaynaklarla ilgili performans görevi kapsamında özgün bir yazılı, görsel veya dijital ürün (bilgi kartları, bilgi görseli, poster, sunum, kısa video gibi) oluşturmaları istenir **(E1.4, E1.6, E3.3, SDB2.3, OB1, OB4)**. Öğrencilerden ürünlerinde dijital kaynakların kullanım biçimini, bu kaynaklara hangi durumlarda başvurulabileceğini ve bu kaynakların hukukla ilgili sunduğu bilgi ve belgeleri açıkça göstermeleri beklenir **(OB2)**.

Öğrencilerin oluşturdukları ürünler sınıfta paylaşılır. Ürünler dereceli puanlama anahtarı veya kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden günlük yaşamda karşılaştıkları veya karşılaşılabilecekleri hak ve sorumluluklarla ilgili olaylardan hareketle bir sınıf gazetesi hazırlamaları istenebilir. Öğrencilerin günlük yaşamda karşılaşılan hukuki uyumsuzluk örnekleri üzerinden çözüm yolları geliştirmeleri ve duruma uygun çözüm yolunu belirlemeleri sağlanabilir. Hak ihlali durumunda başvurulabilecek yazılı, görsel ve çevrim içi kaynaklarla ilgili öğrencilerden bir bilgi görseli hazırlamaları istenebilir.

Destekleme "Hak ve Sorumluluk" kavramlarına ait örneklerin yer aldığı kartlar dağıtılarak öğrencilerden eşleştirme yapması istenebilir. Hakların nasıl korunacağına ilişkin kısa ifadeler üzerinden doğru-yanlış etkinliği yaptırılabilir. e-Devlet, UYAP ve CİMER uygulamaları ile ilgili kavram haritası veya eşleştirme etkinliği yapmaları öğrencilerden istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. TEMA: HUKUKİ UYUŞMAZLIKLAR

Bu tema ile öğrencilerin günlük yaşamda hukuka aykırı durumları fark etmeleri, bu durumların ortaya çıkış nedenlerini ve sonuçlarını anlamaları, ayrıca sorumluluklarını yerine getirerek hukuka aykırı durumların önlenmesine katkıda bulunabilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 18

ALAN BECERİLERİ -

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

KB2.14. Yorumlama, KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme, KB2.16.3. Analogik Akıl Yürütme

EĞİLİMLER

E2.1. Empati, E2.2. Sorumluluk, E3.1. Muhakeme, E3.3. Yaratıcılık

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB2.1. İletişim, SDB2.3. Sosyal Farkındalık, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler

D5. Duyarlılık, D6. Dürüstlük, D8. Mahremiyet, D9. Merhamet, D14. Saygı, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB6. Vatandaşlık Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Bilişim Teknolojileri ve Yazılım, Rehberlik ve Yönlendirme, Sosyal Bilgiler, Türkçe, İnsan Hakları, Vatandaşlık ve Demokrasi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

KB 2.7. Karşılaştırma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

HA.3.1. Hukuka aykırı durumların ortaya çıkma nedenlerini yorumlayabilme

- a) Hukuka uygun ve hukuka aykırı durumları inceler.
- b) Hukuka aykırı durumların ortaya çıkma nedenlerini yazılı, görsel veya dijital ürünlere dönüştürür.
- c) Hukuka aykırı durumların nedenlerini kendi cümleleri ile yeniden ifade eder.

HA.3.2. Gözlem ve deneyimlerine dayanarak hukuka aykırı durumların ortaya çıkmaması için yerine getirmesi gereken hukuki yükümlülükleri tahmin edebilme.

- a) Gözlem ve deneyimlerinden yola çıkarak hukuka aykırı durumlar ile hukuki yükümlülükler arasındaki ilişkiyi belirler.
- b) Hukuki yükümlülüklerini yerine getirmemenin yol açabileceği hak ihlali veya hukuka aykırı durumlara ilişkin çıkarımda bulunur.
- c) Hukuki yükümlülüklerini yerine getirmenin hak ihlallerini önlemedeki rolüne ilişkin yargıda bulunur.

HA.3.3. Hukuka aykırı iki benzer durumun sonuçları arasında analogik akıl yürütebilme.

- a) Hukuka aykırı farklı durumları gözlemler.
- b) Hukuka aykırı durumların taraf, fiil, korunan hak ve olası yaptırım özelliklerini belirler.
- c) Hukuka aykırı durumların benzerliklerden hareketle sonuçlarına ve yaptırımlarına ilişkin çıkarım yapar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Hukuka Aykırı Durumların Nedenleri
Hukuka Aykırı Durumlar ve Sorumluluklar
Hukuka Aykırı Durumların Sonuçları

Anahtar Kavramlar

akran nezaketi, ayrımcılık, ceza, cezaların şahsiliği, delil, dijital ayak izi, fiziksel şiddet, hakaret, hukuka aykırılık, hukuka uygunluk, hukuki yaptırım, icra, idari yaptırım, ihmal, istismar, kanıt, kişisel veri, mağdur, masumiyet karinesi, psikolojik şiddet, savunma hakkı, siber zorbalık, suça sürüklenen çocuk, şiddet, tazminat

ÖĞRENME KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu temada yer alan öğrenme çıktıları; dereceli puanlama anahtarı, çalışma yaprağı, kavram haritası ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi kapsamında öğrencilerden hukuka aykırı durumların ortaya çıkma nedenleri ile ilgili yazılı, görsel veya dijital ürünler oluşturmaları istenebilir. Performans görevi, dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin “hukuk”, “kural” gibi temel kavramları bildikleri kabul edilmektedir. Hukuka aykırı davranışların önlenmesi için bireylerin üzerine düşen görevler (kurallara uymak, başkasının hakkına saygı göstermek, zarara yol açmamak vb.) konusunda farkındalıkları olduğu kabul edilmektedir. Öğrencilerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları hukuka aykırı davranışların (trafik kurallarını ihlal etmek, başkasının eşyasını izinsiz almak vb.) olumsuz sonuçlarını gözlemledikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci Öğrencilerin ön bilgilerini yoklamak amacıyla tahtaya hukuk, kural, hak ve sorumluluk kavramları yazılabilir. Öğrencilerden her bir kavramla ilgili günlük yaşamlarından birer örnek vermeleri istenebilir. Öğrencilerden sunulan örnekleri inceleyerek durumların hukuka aykırı olup olmadığını belirlemeleri ve böyle durumlarla karşılaşmamak için çözüm önerileri geliştirmeleri istenebilir. Beyin fırtınası tekniği kullanılarak “Trafik kurallarına uyulmazsa ya da birinin eşyası izinsiz alınırsa hangi sorunlar ortaya çıkar?” soruları üzerinden öğrencilerin fikirleri alınabilir.

Köprü Kurma Günlük yaşamda karşılaşılan hukuka aykırı durumlara örnekler verilerek öğrencilerden bu durumların nedenleri ile ilgili bir sınıf tartışması yapmaları istenebilir. Öğrencilere günlük yaşamlarında hukuka aykırı durumların ortaya çıkmaması için neler yaptıklarıyla ilgili soru-cevap tekniği uygulanabilir. Öğrencilerden gerçek yaşamda karşılaştıkları veya karşılaşılabilecekleri bir hukuka aykırı durumun olası sonuçlarını tahmin etmeleri istenebilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

HA.3.1

Öğrencilerin örnek olaylar üzerinden hukuka uygun ve aykırı durumları incelemeleri sağlanır (**OB1, OB6**). Bu süreçte öğrencilere hukuka aykırı durumların ortaya çıkma nedenlerini kavramaları amacıyla örnek olaylar sunulur. Bir kişiyi eleştirmenin ifade özgürlüğü kapsamında olduğu ancak bu eleştirinin hakaret içermesi durumunda hukuka aykırı bir fiil teşkil edeceği üzerinde durulur (**SDB2.1**). Bu süreçte başkalarının onurunu zedeleyecek söz ve davranışlardan kaçınmanın önemi de vurgulanır (**D14.1**). Kişisel verilerin ve fotoğrafların paylaşılması örneği üzerinden hukuka uygun ve aykırı durumlar gösterilir. Bir kişinin fotoğrafını veya kişisel bilgilerini izin alarak paylaşmak hukuka uygun bir davranışken, izin almadan paylaşmak hukuka aykırılık oluşturabilir. Ayrıca yapay zekâ araçlarının kullanımı ile sanal ortamda etik kuralların ihlal edilmesi gibi konularda ele alınır. Bu bağlamda dürüstlük kavramına vurgu yapılarak kişisel verilerin izinsiz kullanılmasının doğurabileceği sonuçlar açıklanırken dijital ayak izinin oluşturabileceği hukuki sorunlardan bahsedilir. Dijital ortamda bireylere ait eski veya güncelliğini yitirmiş bilgilerin kaldırılabilmesine imkân tanıyan unutulma hakkına da yer verilir (**D6.2, D8.2**). Hukuka aykırılık oluşturabilecek diğer durumlar arasında öğrencilerin birbirine karşı olumsuz davranışları, hakaret, sahte imza, siber zorbalık, şiddet ve türleri, istismar gibi konular ve bunlardan korunma yolları da öğrencilerle değerlendirilir.

Hukuka aykırı durumların ortaya çıkma nedenleri; bireysel davranışlar, kişiler arası ilişki ve güç dengeleri, dijital ortamın özellikleri ile kurumsal koruma mekanizmaları birlikte ele alınır. Bu süreçte hukuka aykırı fiillerin sorumluluğunun fiili gerçekleştiren kişiye ait olduğu, mağdurun davranışlarının hukuka aykırı fiilin nedeni veya gerekçesi olarak değerlendirilemeyeceği vurgulanır. Ayrıca "suça sürüklenen çocuk" ve "mağdur çocuk" kavramları da işlenir **(D9.1)**. Hassas konuların ele alındığı etkinliklerde öğrencilerden kendi yaşantılarını paylaşmaları beklenmez; çalışmalar kurgu ve anonim vakalar üzerinden yürütülür. Öğrencilerin kişisel bir olayı paylaşmaları durumunda öğretmenin gizlilik ilkesine uygun hareket edeceği, gerekli hâllerde rehberlik servisi ve ilgili kurumların çocuk koruma süreçleri doğrultusunda işlem yapılacağı belirtilir.

Performans görevi kapsamında öğrencilerden hukuka aykırı durumların ortaya çıkma nedenlerini anlamını ve bağlamını koruyarak yazılı, görsel veya dijital biçimde özgün ürünler hâline getirmeleri istenir **(E3.3, OB1, OB2, OB4)**. Oluşturulan ürünler dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Değerlendirmede; hukuka aykırı durumun nedenlerini çok boyutlu açıklama, olayı mağduru suçlayıcı ifadeler kullanmadan değerlendirme, hukuki kavramları doğru kullanma, örnek olayı bağlamını koruyarak dönüştürme, çözüm önerilerini hukuka uygun sunma ile kişisel veri ve mahremiyeti gözetken bir dil kullanma dikkate alınabilir.

Öğrenciler, oluşturdukları ürünlerden yola çıkarak hukuka aykırı durumların nedenlerini kendi cümleleri ile yeniden ifade eder **(SDB2.1)**.

HA.3.2

Öğrencilerin gözlem ve deneyimlerinden yola çıkarak hukuka aykırı durumlar ile hukuki yükümlülükler arasındaki ilişkiyi incelemeleri sağlanır. Bu süreçte günlük yaşamdan kamu malına zarar vermek, çevreyi kirletmek, trafik kurallarına uymamak, toplu taşıma kurallarını ihlal etmek ve başkalarının haklarını ihlal edebilecek davranışlar gibi hukuki yükümlülüklerle ilişkili örnek durumlar üzerinden hukuka aykırı davranışlar ile hukuki yükümlülükler arasındaki ilişki incelenir. Okul kuralları, ahlaki sorumluluklar ve kişisel düzen gerektiren davranışların ise her zaman hukuka aykırılık oluşturamayabileceği vurgulanır **(E2.1, SDB3.3, OB6)**.

Öğrencilerden hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmemesinin yol açabileceği hak ihlali veya hukuka aykırı durumlara örnekler vermeleri istenir **(E3.1, D16.2)**. Öğrencilerin örnekler üzerinden hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmemesinin yol açabileceği hak ihlali veya hukuka aykırı durumlara ilişkin çıkarımlarda bulunmaları sağlanır. Süreçte rol oynama, örnek olay inceleme ve vaka analizi gibi teknikler kullanılabilir.

Öğrencilerin hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmesinin hak ihlalleri ve hukuka aykırı durumları önlemedeki etkisi ile ilgili yargıda bulunmaları sağlanır **(E2.2, SDB3.3, D16.2)**. Aynı zamanda öğrencilerden günlük yaşamlarında hem kendilerinin hem de başkalarının haklarını koruma bilincini kazanmaları beklenir **(E2.1, D5.1)**. Süreç çalışma yapıları ile değerlendirilebilir.

HA.3.3

Öğrencilere hukuka aykırı durumlarla ilgili en az iki benzer örnek olay verilerek bu örnekler üzerinden söz konusu durumların sonuçlarını incelemeleri sağlanır. Bu aşamada bir suç işlendiğinde toplumun suçluyu dışlaması, güven ortamının sarsılması, sosyal ilişkilerde bozulmaların yaşanması gibi örnek durumlar ele alınabilir. Suç işlemenin toplumdaki huzuru bozabileceği belirtilerek hukuka aykırı durumlardan uzak kalınması gerektiği vurgulanır. Bu süreçte hukuka aykırı fiillerin birey, toplum ve devlet açısından doğurduğu sonuçlar üzerinde durulur (**SDB2.3, OB6**).

Öğrencilerin örnekler üzerinden hukuka aykırı durumların karşılığında öngörülen olası yaptırımların niteliklerini belirlemeleri sağlanır. Bu süreçte öğrenciler örnek olayların taraf, fiil, korunan hak ve olası yaptırım bakımından benzerlik ve farklılıklarını karşılaştırır. Belirledikleri yapısal benzerliklerden hareketle benzer nitelikte yeni bir olayın olası sonuçları ve uygulanabilecek yaptırımları hakkında öğrencilerin gerekçeli çıkarımlarda bulunmaları sağlanır. Bu noktada medeni, idari, cezai ve disiplin yaptırımlarının işleyişi ve farklı yönleri karşılaştırılır (**KB 2.7, E3.1**). Ayrıca cezaların şahsiliği, masumiyet karinesi gibi temel hukuk ilkelerine de değinilir (**OB6**).

Öğrencilerin hukuka aykırı durumların benzerliklerinden yola çıkarak bu durumların sonuçları ve yaptırımları ile ilgili çıkarımda bulunmaları sağlanır (**E3.1**). Böylece hukuka uygun davranışın önemi ve toplum düzenini korumanın gerekliliği öğrencilere benimsetilir (**E2.1, D5.1**). Bu sürecin değerlendirilmesinde kavram haritası, gözlem formu, çalışma yapıları gibi araçlar kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Öğrencilerden hukuka aykırı durumlar ve bu durumların ortaya çıkma nedenlerini araştırmaları istenebilir.

Hukuka aykırı bir durumun ortaya çıkmaması için neler yapılabileceği ile ilgili bir eylem planı hazırlamaları öğrencilerden istenebilir.

Öğrencilerden, hukuka aykırı bir durumun ortadan kaldırılmasına yönelik çözüm önerilerini içeren örnek bir dilekçe taslağı hazırlamaları istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerden kartlara yazılan kısa örneklerin "hukuka uygun" ve "hukuka aykırı" davranışlar olarak sınıflandırılması istenebilir.

Öğrencilere hukuka aykırı davranışları gösteren görseller ve kısa örnek olaylar sunularak bu durumların ortaya çıkmaması için hangi sorumluluğun yerine getirilmesi gerektiği sorulabilir.

Öğrencilerden hukuka aykırı durumlarla ilgili hikâyelerin çözüm bölümlerinin tamamlanması istenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. TEMA: HUKUKİ ÇÖZÜMLER

Bu tema ile öğrencilerin günlük yaşamda karşılaşabilecekleri hukuki sorunları fark etmeleri, bu sorunların çözümünde adalet ve uzlaşma yöntemlerini anlamaları ve yargı sistemini tanıyarak ilgili kurum ve meslekleri ilişkilendirebilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 18

ALAN BECERİLERİ -

KAVRAMSAL BECERİLER

KB3.3. Eleştirel Düşünme, KB3.2. Problem Çözme
KB2.20. Sentezleme

EĞİLİMLER

E1.6. Seçicilik, E3.1. Muhakeme, E3.3. Yaratıcılık, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.6. Analitiklik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme),
SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler

D1. Adalet, D5. Duyarlılık, D6. Dürüstlük, D7. Estetik, D11. Özgürlük, D14. Saygı, D16. Sorumluluk, D17. Tasarruf

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık,
OB6. Vatandaşlık Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Bilişim Teknolojileri ve Yazılım, Rehberlik ve Yönlendirme, Sosyal Bilgiler, Teknoloji ve Tasarım, Türkçe, İnsan Hakları, Vatandaşlık ve Demokrasi

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

KB 2.7. Karşılaştırma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

HA.4.1. Uyuşmazlıkların çözüm yolları ile ilgili eleştirel düşünebilme

- a) Uyuşmazlıkların çözümünde makul olma ve uzlaşma yöntemlerini sorgular.
- b) Uyuşmazlıkların çözümünde kullanılabilecek uzlaşma yöntemleri ile ilgili akıl yürütür.
- c) Uzlaşma yöntemlerini günlük yaşamda yansıtabileceği durumlara örnekler verir.

HA.4.2. Karşılaşılabileceği hukuki uyuşmazlıkları ilgili kurum ve kuruluşlar aracılığıyla çözebilme

- a) Örneklerden yola çıkarak günlük yaşamda karşılaşılabileceği bir hukuki uyuşmazlığı belirler.
- b) Belirlediği hukuki uyuşmazlıkla ilgili ayrıntıları özetler.
- c) Hukuki uyuşmazlığın çözümü için başvurabileceği kurum ve kuruluşlara yönelik mevcut bilgiye dayalı tahminde bulunur.
- ç) Hukuki uyuşmazlığın çözümünde başvurabileceği kurum ve kuruluşların görev ve yetki alanlarına ilişkin akıl yürütür.
- d) Hukuki uyuşmazlığın çözümünde başvurabileceği en uygun kurum ve kuruluşlara karar verir.

HA.4.3. Yargı sistemindeki kurumlar ile meslekleri sentezleyebilme

- a) Yargı sistemi içinde yer alan kurumları ve meslekleri belirler.
- b) Yargı sistemi içinde yer alan kurumlar ile meslekleri ilişkilendirir.
- c) Yargı sistemi içinde yer alan kurumlar ve meslekler ile ilgili özgün bir ürün oluşturur.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları
Hukuki Uyuşmazlıklarda Görevli Kurum ve Kuruluşlar
Yargı Sistemi ve Meslekler

Anahtar Kavramlar

akran arabuluculuğu, anlaşmazlık, arabulucu, bilirkişi, duruşma, icra, mahkeme, tahkim, temyiz, uzlaşma, uzlaştırmacı

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu temada yer alan öğrenme çıktıları; dereceli puanlama anahtarı, kavram haritası, çalışma yaprağı kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerden günlük yaşamda uzlaşma yöntemlerinin kullanılabileceği durumlarla ilgili resim, şiir, slogan, poster, afiş, çizgi roman, kamu spotu senaryosu gibi ürünler hazırlamaları istenebilir.

Yargı sistemi içindeki kurumlar ile meslekleri ilişkilendirmek için öğrencilerden performans görevi kapsamında duruşma salonunu yansıtan bir görsel veya dijital materyal hazırlamaları istenebilir. Ayrıca kurumlar ve mesleklerle ilgili kavram ağı, eşleştirme tablosu, afiş, poster gibi çalışmalar yapmaları da istenebilir. Performans görevleri, dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin günlük yaşamda karşılaşabilecekleri anlaşmazlıkları temel düzeyde tanıya-bildikleri kabul edilmektedir.
Öğrencilerin uyuşmazlıkların çözümünde hangi kurum veya kuruluşun görevli olduğunu temel düzeyde ayırt edebildikleri varsayılmaktadır.
Öğrencilerin yargı sistemi içindeki kurumlar ve mesleklerin rolleri hakkında temel düzeyde bilgiye sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci Beyin fırtınası tekniği kullanılarak öğrencilerden “Anlaşmazlık nedir?” ve “Hangi durumlarda anlaşmazlık çıkabilir?” sorularına yönelik fikirlerini tahtaya yazmaları istenebilir.
Öğrencilere “Uyuşmazlık Türü-Kurum/Kuruluş” örnekleri verilerek öğrencilerden bu örnekleri doğru şekilde eşleştirmeleri istenebilir.
Öğrencilerle hukuki kurum veya mesleklere ait kavramlar ile ilgili ön bilgilerini ortaya çıkaracak soru-cevap ya da kavram etkinlikleri yapılabilir.

Köprü Kurma Öğrencilerden okulda, evde veya arkadaş gruplarında karşılaştıkları anlaşmazlıklara örnekler vermeleri ve bu durumları nasıl çözüme kavuşturduklarını anlatmaları istenebilir.
Öğrencilerin günlük yaşamlarında karşılaşabilecekleri hukuka aykırı durumlarda hangi kurum veya kuruluşlara başvurabileceklerini tartışmaları sağlanabilir.
Günlük yaşamda karşılaşabilecekleri olaylar verilerek öğrencilerden, bu olaylarda geçen hukuki kurumlarda çalışan veya bu meslekleri yapan kişilerin faaliyetlerine örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

HA.4.1

Öğrencilerin günlük yaşamdan örnekler üzerinden uyuşmazlıkların çözüm yollarını eleştirel bir bakış açısıyla sorgulamaları sağlanır **(E3.1)**. Bu süreçte öğrencilerin duygu ve düşüncelerini açıkça ifade etmelerinin, uyuşmazlıkların çözümünde makul olmanın ve uzlaşma yöntemlerinin etkili bir iletişim kurmadaki önemini fark etmeleri sağlanır **(D6.1)**. Öğrencilere bir uyuşmazlık durumunda karşı tarafla ortak bir noktada buluşabilme, anlayışlı davranabilme, empati kurabilme, başkasının hakkını gözetebilme gibi becerilerin uyuşmazlığın çözümü sürecinde etkili olduğu örnekler ve soru-cevap tekniği ile fark ettirilir **(SDB2.3, D11.3, D14.1)**.

Öğrencilerin uyuşmazlıkların çözümünde kullanılabilecek uzlaşma yöntemleri üzerine beyin fırtınası tekniğini kullanarak fikirler üretmeleri sağlanır **(E3.5)**. Bu noktada şiddet içermeyen hukuki uyuşmazlıkların çözümünde uzlaşmanın öncelikli yöntem olduğu vurgulanır. Kazan-kazan, kazan-kaybet, kaybet-kaybet gibi farklı stratejiler bu kapsamda ele alınır. Okullarda yaşanan uyuşmazlıklarda akran arabuluculuğu mekanizmasının uyuşmazlıkların çözümündeki rolü ve önemi üzerinde durulur **(SDB2.3)**. Öğrencilerin okul ortamında karşılaştıkları hak ihlali veya uyuşmazlık durumlarında öncelikle öğretmenlerinden, rehberlik servisinden veya okul yönetiminden destek isteyerek hak arama yollarını kullanabilecekleri açıklanır. Şiddet, tehdit, istismar, ağır güç dengesizliği veya acil güvenlik riski bulunan durumlarda ise uzlaşma aramak yerine doğrudan bir yetişkin, okul yönetimi veya kolluk kuvvetleri gibi ilgili kurumların desteğine başvurulması gerektiği önemle vurgulanır.

Öğrencilerden günlük yaşamlarında uzlaşi yöntemlerini kullanabilecekleri durumlara gerekçeleriyle örnekler vermeleri istenir. Böylece öğrencilerin örnekler üzerinden anlaşmazlıkları şiddet ve çatışmaya başvurmadan çözebilme yollarını öğrenmeleri, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeleri, toplumsal ilişkilerde uzlaşının önemini fark etmeleri ve uyuşmazlıkların çözümünde sorumluluk bilinciyle hareket etmeleri sağlanır. **(D5.1, D14.1, D16.3, OB6)**. Bu süreçte istasyon tekniği kullanılarak resim, şiir, slogan, poster, afiş, çizgi roman, kamu spotu senaryosu gibi ürünler hazırlanabilir **(E3.3)**. Oluşturulan ürünler, dereceli puanlama anahtarı ile süreç ise gözlem formu ile değerlendirilir.

HA.4.2

Öğrencilerden günlük yaşamdan örnekler üzerinden karşılaşılabilecekleri hukuki uyuşmazlıklarla ilgili beyin fırtınası yapmaları ve ortaya çıkan hukuki uyuşmazlıklardan birini belirlemeleri istenir.

Öğrencilerin belirlenen hukuki uyuşmazlığın ayrıntılarını özetlemeleri sağlanır **(SDB1.1)**.

Öğrencilerin belirlenen uyuşmazlığın çözümü için başvurulabilecek kurum ve kuruluşlar üzerinde düşünerek hangi kurumun seçilmesi gerektiği ile ilgili tahminlerde bulunmaları sağlanır **(E3.1)**.

Devletin; hak ve özgürlükleri koruma, adaleti sağlama, uyuşmazlıkların çözümüne destek olma ve vatandaşların hak arama yollarına erişimini güvence altına alma görevleri üzerinde durulur. Hukuk sistemi içinde de yer alan uzlaşi yöntemlerinin, diğer adıyla alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin, önemi vurgulanır **(D1.1)**. Özel hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk, ceza uyuşmazlıklarında ise uzlaşma konularına değinilir. Arabuluculuk ve uzlaştırma sistemlerinin zaman ve kaynak tasarrufu açısından da önemli olduğu vurgulanır **(D17.2)**. Daha sonra tüketici hakem heyetleri, Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) ile mahkemeler gibi örnekler sunulur. Ayrıca uyuşmazlıkların türüne göre idari ve adli mahkemelere başvurulabileceği ifade edilir. Temel hak ve özgürlüklere ilişkin bazı ihlal iddialarında ise iç hukuk yolları tüketildikten sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) başvurulabileceği kısaca belirtilir.

Öğrencilerden belirledikleri hukuki uyuşmazlığın çözümünde görev alabilecek kurum ve kuruluşları karşılaştırmaları ve bunlardan en uygun olanına karar vermeleri istenir **(E1.6, KB2.7)**. Bu sayede öğrencilerin hukuki uyuşmazlıklarda hangi mercilere başvurabileceklerini kavramaları sağlanır **(E3.6, OB6)**. Süreç kavram haritası, çalışma yaprakları gibi araçlar kullanılarak değerlendirilebilir.

HA.4.3

Yazılı, görsel veya dijital kaynaklardan yararlanılarak öğrencilerin yargı sisteminde yer alan kurumları ve bu kurumlarda görev yapan meslekleri tanımaları sağlanır **(OB1, OB2, OB4)**. Bu kapsamda mahkemeler, bölge adliye mahkemeleri (istinaf), yüksek mahkemeler (Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay), Cumhuriyet savcılıkları, icra ve iflas daireleri, ceza infaz kurumları, noterler ve baroların yargı sistemi içindeki görev ve işlevleri açıklanır. Daha sonra yargı sürecinde bu kurumların birbiri ile olan ilişkileri üzerinde durulur. Bu kurumlarda görev yapan hâkim, cumhuriyet savcısı, avukat, icra memuru, noter, zabıt kâtabi, mübaşir, bilirkişi, arabulucu, uzlaştırmacı, infaz ve koruma memuru ile adli kolluk birimlerinin görev, yetki ve sorumlulukları incelenir. Yargı görevlilerinin farklı statülerde görev yaptıkları açıklanır ve bu durum şematize edilir.

Öğrencilerden yargı sistemi içindeki kurumlar ile bu meslekleri tablo, meslek tanıtım kartı veya rol oynama tekniğini kullanarak ilişkilendirmeleri sağlanır (**E3.1**). Öğrenme sürecinde öğrencilerin yargı kurumlarını ve hukuk mesleklerini yakından tanımalarını desteklemek amacıyla adliye (adalet sarayı), baro, noterlik, icra ve iflas müdürlüğü, arabuluculuk merkezi, uzlaştırma bürosuna ziyaretler gerçekleştirilebilir. Ayrıca hâkim, cumhuriyet savcısı, avukat ve diğer hukuk meslek mensupları okula davet edilerek söyleşi ve bilgilendirme etkinlikleri düzenlenebilir. Bu etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin yargı sisteminin işleyişine ilişkin farkındalık geliştirmeleri ve hukuk meslekleri hakkında doğru bilgi edinmeleri desteklenir. Süreç içerisinde yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının hukuk devleti ilkesinin temel unsurlarından biri olduğu vurgulanır. Hukuk devletinde mahkemelerin bağımsız ve tarafsız karar vermesinin hak ve özgürlüklerin korunmasındaki önemi açıklanır. Uyuşmazlıkların çözülmesi ve adaletin sağlanmasında yargı kurumlarına duyulan güvenin önemi üzerinde durulur. Öğrencilerin yargı kararlarının denetime açık olduğu, üst dereceli mahkemelerce incelendiği ve bu sayede en doğru ve en adil sonuca ulaşılmasının amaçlandığını fark etmeleri sağlanır. Ayrıca hukukun bireyler arasında adaletin sağlanması, hak ve özgürlüklerin korunması, toplumsal düzen ve güvenliğin sürdürülmesi, toplumsal barışın güçlendirilmesi ve kamu düzeninin korunmasına sağladığı katkılar açıklanır. Öğrencilerin hukukun yalnızca uyuşmazlıkları çözen bir sistem değil, aynı zamanda toplumda güven, eşitlik, huzur ve birlikte yaşama kültürünü destekleyen temel bir unsur olduğunu anlamaları sağlanır. Öğrencilerin adaletin sağlanması ve haksızlıkların giderilmesi konusunda duyarlı ve kararlı bireyler olmanın önemini kavramaları desteklenir (**D1.2**).

Öğrencilerden yargı sistemi içindeki kurumlar ile meslekleri ilişkilendirdikleri özgün bir ürün ortaya koymaları istenir (**E3.3, D7.2**). Bu aşamada öğrencilerden, duruşma salonunu yansıtan görseldeki boşlukları uygun ifadelerle eşleştirmeleri istenebilir. Ayrıca performans görevi kapsamında kurumlar ve mesleklerle ilgili kavram ağı, eşleştirme tablosu, afiş, poster veya dijital sunu hazırlamaları da istenebilir. Hazırlık sürecinde fikir geliştirme, metin oluşturma veya görsel tasarlama amacıyla yapay zekâ destekli araçlardan yararlanılabilir. Öğrencilerin, bu araçlar aracılığıyla oluşturdukları içerikleri güvenilirlik, doğruluk ve etik kullanım açısından değerlendirmeleri sağlanır (**SDB1.2**). Ürünler, bütüncül dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLI LAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden örnek bir hukuki uyuşmazlığın çözüm sürecini incelemeleri ve kullanılan yöntemlerin sorunun çözümüne katkılarını gerekçeleriyle değerlendirmeleri istenebilir. Hukuki uyuşmazlıkların çözümünde başvurabilecekleri kurum ve kuruluşlar hakkında ilgili kişilerle röportaj yapmaları öğrencilerden istenebilir. Öğrencilerden yargı kurumlarındaki meslek gruplarını konu alan dijital poster veya broşür hazırlamaları istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerden günlük yaşamdan veya çizgi filmlerden alınan sahneler üzerinden hukuki uyuşmazlıklara çözüm üretmeleri ve en uygun çözüm yolunu belirlemeleri istenebilir. Öğrencilerden basit hukuki uyuşmazlık durumlarında başvurulabilecek uygun kurum ve kuruluşları belirlemeleri istenebilir. Yargı sistemi içindeki kurumları ve bu kurumlarda görev alan meslekleri gösteren basit bir şemanın çizilmesi öğrencilerden istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

